

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 16 Οκτωβρίου 2016

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

Δικαίωμα στην εργασία = Δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια

Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση το 1948, καθορίζει τα **θεμελιώδη δικαιώματα** και τις ελευθερίες, για όλες τις γυναίκες και όλους τους άντρες. Μεταξύ αυτών, είναι το δικαίωμα στη ζωή, στην ελευθερία και στην ιθαγένεια, στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας, στην εργασία, στην εκπαίδευση, το δικαίωμα στην τροφή και στην κατοικία και το δικαίωμα συμμετοχής στη διακυβέρνηση. Η Διακήρυξη έθεσε τις βάσεις για περισσότερες από 80 συνθήκες και διακηρύξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στα θεμελιώδη δικαιώματα ανάγεται μεταξύ άλλων το δικαίωμα της εργασίας. Η βασική λειτουργία της κοινωνίας χαρακτηρίζεται από γνωρίσματα όπως είναι η παραγωγή και η κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών. Χωρίς αυτά δε μπορεί να «κινηθεί» και να λειτουργήσει σωστά η οικονομία η οποία αποτελεί τη βάση του κοινωνικού ιστού. Η παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών έχει σκοπό την κάλυψη αναγκών. Από την ανάγκη κάλυψης αυτών των αναγκών προκύπτει η ανάγκη δημιουργίας θέσεων εργασίας. Είναι γνωστό, ότι το Σύνταγμα **κατοχυρώνει** το δικαίωμα του κάθε πολίτη «να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν **παραβιάζει** το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη». Νομικά κατοχυρωμένο είναι επομένως και το δικαίωμα εργασίας. Ωστόσο, μεγάλη μερίδα του πληθυσμού, σήμερα, αισθάνεται ότι αδικείται όταν δεν υπάρχει μία θέση γι' αυτούς. Κεκτημένο δικαίωμα μεν, θεμελιώδες δικαίωμα δε.

Το δικαίωμα στην εργασία έχει σαφώς έναν έντονο κοινωνικό **χαρακτήρα** διότι αφενός συνδέεται άμεσα με την ανθρώπινη υπόσταση, και αφετέρου είναι ζωτικής σημασίας για τη σωματική και ψυχική υγεία κάθε ατόμου αλλά και την επιβίωση του. Μολαταύτα, ο αριθμός των θέσεων, το ωράριο, η αμοιβή εργασίας γίνεται κυρίως με βάση οικονομικά **κριτήρια**. Γι' αυτό το λόγο, το πρόβλημα της ανεπάρκειας της ζήτησης εργασίας ανάγεται ως πτώση της απόδοσης κεφαλαίου. Όμως, το γεγονός αυτό δε σημαίνει ότι «ακυρώνεται» η αξία της εργασίας ως κοινωνικού αγαθού το οποίο πρέπει να καταμερίζεται δικαίως προς όλους.

	ΑΠΟ 16/10/2016 ΕΩΣ 30/10/2016
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Δεν κάνουμε λόγο σαφώς μόνο για ένα κοινωνικό δικαίωμα αλλά και οικονομικό. Ως οικονομικό, λοιπόν, δικαίωμα η εργασία έχει αμυντική, προστατευτική και διεκδικητική διάσταση. Πιο συγκεκριμένα, το δικαίωμα εργασίας προστατεύεται ως αμυντικό δικαίωμα, ως προστασία δηλαδή της ήδη υπάρχουσας θέσης εργασίας. Το δικαίωμα εργασίας αναγνωρίζεται επίσης ως δικαίωμα προστατευτικό (...). Το κράτος, δηλαδή, οφείλει να μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και να εξασφαλίζει αξιοπρεπείς όρους και συνθήκες εργασίας. Βλέπουμε όμως ότι παρ' όλες τις ανάγκες που προκύπτουν ολοένα και κάθε μέρα αντί να δημιουργούνται παράλληλα και νέες θέσεις, μειώνονται τον τελευταίο καιρό με πολλαπλές απολύσεις.

Εφόσον, ωστόσο, η εργασία ως ανθρώπινο δικαίωμα προστατεύεται από το Σύνταγμα και συνάμα από το ίδιο τα Κράτος, μήπως τίθεται πρόβλημα συνταγματικότητας στην αύξηση του ανώτατου ορίου των απολύσεων; Εν τέλει, σε ένα τόσο αβέβαιο εργασιακό παρόν -και ακόμη περισσότερο αβέβαιο μέλλον- θα πρέπει να κάνουμε λόγο για ατυχείς οικονομικοκοινωνικές συνθήκες - συγκυρίες ή μάλλον για καταπάτηση του δικαιώματος του ανθρώπου στην εργασία;

E.Καλησπεράτη, Social Activism, 2015

B.ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (80 - 100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1α. « Το δικαίωμα στην εργασία είναι ζωτικής σημασίας για τη σωματική και ψυχική υγεία κάθε ατόμου». Να σχολιάσετε την παραπάνω άποψη σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων.

Μονάδες 6

B1β. Να σημειώσετε αν οι παρακάτω φράσεις είναι Σωστές ή Λάθος με βάση το περιεχόμενο του κειμένου:

A. Η παραγωγή και κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της λειτουργίας των κοινωνιών.

B. Η εργασία αποτελεί θεμελιώδες και κεκτημένο δικαίωμα κάθε ανθρώπου.

Γ. Η εργασία συνδέεται άμεσα και μόνο με την επιβίωση του ανθρώπου.

Δ. Οι πολλαπλές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου αυξάνουν και τις θέσεις εργασίας.

Μονάδες 4

	ΑΠΟ 16/10/2016 ΕΩΣ 30/10/2016
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

B2α. Τι δηλώνουν οι παρακάτω υπογραμμισμένες διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις του κειμένου: επομένως, μολαταύτα, γι' αυτό το λόγο, όμως, δηλαδή. Να τις αντικαταστήσετε με άλλες ισοδύναμες νοηματικά.

Μονάδες 5

B2β. Να αντικαταστήσετε τις παρακάτω επιτονισμένες λέξεις ή φράσεις με νοηματικά ισοδύναμες: θεμελιώδη δικαιώματα, κατοχυρώνει, παραβιάζει, χαρακτήρα, κριτήρια.

Μονάδες 5

B3α. Να εξετάσετε τη λειτουργία των εισαγωγικών στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου και των ρητορικών ερωτήσεων στην τελευταία.

Μονάδες 4

B3β. Να εντοπίσετε το είδος του συλλογισμού (παραγωγικός – επαγωγικός) στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου και να τον αξιολογήσετε ως προς την ορθότητά του.

Μονάδες 6

B4. Να εντοπίσετε τον τρόπο και τα μέσα πειθούς στην τρίτη παράγραφο του κειμένου. (Το δικαίωμα στην εργασία ... δικαίως προς όλους.)

Μονάδες 5

Γ. Η συγγραφέας του κειμένου υποστηρίζει ότι η εργασία ανήκει στα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου και ότι σήμερα το δικαίωμα αυτό παραβιάζεται.

α) Θεωρείτε ότι τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και οι ακατάλληλες συχνά εργασιακές συνθήκες αποτελούν καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

β) Ποιοι φορείς και με ποια μέσα θα προστατεύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα άρθρο. (500-600 λέξεις)

Μονάδες 40

	ΑΠΟ 16/10/2016 ΕΩΣ 30/10/2016
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 16 Οκτωβρίου 2016
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το συγκεκριμένο κείμενο πραγματεύεται το θέμα των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Κάνει λόγο αρχικά για την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων έτσι όπως θεσπίστηκαν από την Οικουμενική Διακήρυξη και πιο ειδικά για το δικαίωμα της εργασίας, που αφορά τη δυνατότητα συμμετοχής στην παραγωγή και κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών, στοιχείο απαραίτητα για την ορθή οικονομική λειτουργία κάθε χώρας. Στην συνέχεια επισημαίνεται η κοινωνική διάσταση της εργασίας, αλλά και η αντίληψή της με οικονομικά μεγέθη. Κρίνεται, μάλιστα απαραίτητη η προστασία του δικαιώματος αυτού από το κράτος που οφείλει να εξασφαλίζει σε όλους αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, κάτι που όμως δεν υφίσταται, αφού το πρόβλημα της ανεργίας εντείνεται διαρκώς. Το κείμενο ολοκληρώνεται με μια σειρά ερωτήσεων που προβληματίζουν αναφορικά με την αντισυνταγματικότητα των απολύσεων και την γενικότερη καταπάτηση των δικαιωμάτων μέσω της ανεργίας.

B1α. Η εργασία επιδρά θετικά τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική υγεία του ανθρώπου. Με την εργασία ο άνθρωπος δραστηριοποιείται, αυξάνει τις αντοχές του, ενδυναμώνει το μυϊκό του σύστημα, καθώς βρίσκεται σε κίνηση, ιδίως με τη χειρωνακτική απασχόληση. Ταυτόχρονα, εξασφαλίζει τα απαραίτητα για τη σωστή συντήρηση του οργανισμού προστατεύοντας τη σωματική του υγεία. Σημαντική, όμως είναι η προσφορά του δικαιώματος της εργασίας και στην ψυχική ανάταση του ατόμου, αφού μέσω αυτής νιώθει ικανός, παραγωγικός, χρήσιμο μέλος του συνόλου. Η εργασία του παρέχει τη χαρά της δημιουργίας, της προσφοράς στον συνάνθρωπο, της ομαλής ένταξης στην κοινωνία, στοιχεία που βοηθούν στην ψυχική του υγεία και ηρεμία.

B1β. Σωστό

Σωστό

Λάθος

Λάθος

	ΑΠΟ 16/10/2016 ΕΩΣ 30/10/2016
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

B2α. Επομένως : δηλώνει συμπέρασμα = συνεπώς

Μολαταύτα : εκφράζει αντίθεση, εναντίωση = εντούτοις

Γι' αυτό το λόγο: δηλώνει αιτιολόγηση = εξαιτίας αυτού

Όμως: εκφράζει αντίθεση = παρόλα αυτά

Δηλαδή: δηλώνει επεξήγηση =με άλλα λόγια

B2β. θεμελιώδη δικαιώματα = βασικές ελευθερίες

κατοχυρώνει = εξασφαλίζει

παραβιάζει = καταπατά

χαρακτήρα = υπόσταση

κριτήρια = παραμέτρους

B3α. *«να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη»:* Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται καθώς τα λόγια που περικλείουν αποτελούν απόσπασμα από άρθρο του Συντάγματος.

Οι ερωτήσεις στην τελευταία παράγραφο του κειμένου χρησιμοποιούνται για να εκθέσουν τους προβληματισμούς του συγγραφέα και συνάμα να ενεργοποιήσουν τους αναγνώστες, να διεγείρουν το ενδιαφέρον τους, να τους καταστήσουν κοινωνούς των σκέψεων του γράφοντος.

B3β. Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου εντοπίζεται παραγωγικός συλλογισμός, καθώς ξεκινά με μια γενική αναφορά στο δικαίωμα της εργασίας, συνεχίζει με μια πιο ειδική ανάλυσή του, κάνει αναφορά στη συνταγματική του κατοχύρωση και καταλήγει σε έναν ειδικό χαρακτηρισμό του ως κεκτημένο και θεμελιώδες. Ο συλλογισμός είναι έγκυρος γιατί οι προκείμενες οδηγούν λογικά σε ένα συμπέρασμα, είναι αληθής γιατί ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, επομένως είναι ορθός.

B4. Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου εντοπίζεται επίκληση στη λογική με τη χρήση επιχειρήματος – συλλογισμού. Συγκεκριμένα ο συγγραφέας επιχειρηματολογεί ως προς την κοινωνική διάσταση του δικαιώματος της εργασίας παρά την οικονομική της αποτίμηση.

Γ. Τίτλος: Η καταπάτηση του δικαιώματος στην εργασία

Πρόλογος

Η εργασία αποτελεί ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα κάθε ανθρώπου, το οποίο κατοχυρώνεται από την οικουμενική διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνάμα η

1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

εργασία αποτελούσε πάντοτε μια από τις βαθύτερες υπαρξιακές ανάγκες του ατόμου, άμεσα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη των σωματικών, πνευματικών ψυχικών δεξιοτήτων του. Δυστυχώς στις μέρες μας το φάσμα της ανεργίας έχει μετατρέψει την εργασία σε καθαρά βιοποριστικό μέσο, ενώ συχνές είναι πλέον οι καταγγελίες που αφορούν την καταπάτηση του ιερού αυτού δικαιώματος.

Κύριο μέρος

1ο Ζητούμενο: Η ανεργία και οι ακατάλληλες συνθήκες εργασίας καταπατούν τα ανθρώπινα δικαιώματα

- Αρχικά, η ανεργία θεωρείται υπεύθυνη για την αδυναμία του ανθρώπου να καλύψει τις πρώτιστες βιοτικές του ανάγκες. Επομένως, πέρα από τα εργασιακά θίγονται και τα αναφαίρετα δικαιώματα ζωής και αξιοπρέπειας, αφού ζώντας στο όριο της φτώχειας ή και κάτω από αυτό κινδυνεύει η υγεία του και γίνεται αντικείμενο περιθωριοποίησης.
- Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της ανεργίας ο άνθρωπος εγκαταλείπει κάθε προσπάθεια πνευματικής εξέλιξης και προόδου, αφού το μείζον θέμα του βιοπορισμού αποτελεί την πρώτη του έννοια και ανάγκη. Δεν είναι μάλιστα λίγες οι περιπτώσεις που παιδιά αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σχολείο για να συνδράμουν οικονομικά τις οικογένειές τους. Έτσι, στερούνται το θεμελιώδες δικαίωμα της μόρφωσης και παιδείας.
- Η ανεργία γίνεται μάλιστα πολλές φορές ο βασικός παράγοντας παραβίασης των πολιτικών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ο άνεργος νιώθει συχνά παραγκωνισμένος, περιθωριοποιημένος και αδιαφορεί για τις πολιτικές εξελίξεις. Γίνεται έτσι εύκολα θύμα χειραγώγησης των επιτηδίων, παρασύρεται, στηρίζει τις ελπίδες του σε λαϊκιστές και δημαγωγούς καταστρατηγώντας την ελευθερία σκέψης, λόγου και αποφάσεων.
- Οι ακατάλληλες συνθήκες εργασίας συντελούν επίσης στην παραβίαση δικαιωμάτων που αφορούν το σεβασμό της ανθρώπινης υπόστασης και αξιοπρέπειας. Ειδικότερα σε περιόδους κρίσης οι άνθρωποι ανέχονται κάθε είδους εκμετάλλευση προκειμένου να διατηρήσουν τη θέση εργασίας τους. Το γεγονός αυτό περιορίζει την ελευθερία λόγου, διαμορφώνει ταξικές ανισότητες καταπατά τις δημοκρατικές αρχές της αξιοκρατίας και ισότητας.
- Τόσο η ανεργία όσο και οι αναξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας διαμορφώνουν ένα καθεστώς ανασφάλειας και φόβου, γεννούν μίσση και αντιπαλότητες, διασπούν κάθε έννοια κοινωνικής συνοχής συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός επισφαλούς κλίματος για την τήρηση και προστασία της ανθρώπινης ελευθερίας. Η έννομη τάξη διασαλεύεται, η αδικία κυριαρχεί και παραβιάζεται κάθε δικαίωμα προστασίας της ανθρώπινης ζωής, καθώς και κάθε προοπτική προόδου.

	ΑΠΟ 16/10/2016 ΕΩΣ 30/10/2016
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

2ο Ζητούμενο: Φορείς και μέσα που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

- Παγκόσμιο φορέα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί ο Ο.Η.Ε. στο πλαίσιο του οποίου γίνονται προσπάθειες για την ειρηνική διευθέτηση και επίλυση ζητημάτων που άπτονται της παραβίασής του. Βέβαια, η λειτουργία του συναντά συχνά εμπόδια, τα οποία οφείλονται σε παγκόσμια οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα ή και στην άγνοια των ίδιων των ανθρώπων που δεν καταγγέλλουν πάντα τα φαινόμενα καταπάτησης των δικαιωμάτων τους.
- Διεθνείς φορείς όπως το δικαστήριο της Χάγης ή η ΟΥΝΕΣΚΟ στους οποίους μπορούν να καταφύγουν άτομα και λαοί προκειμένου να ζητήσουν προστασία από την εκμετάλλευση που υφίστανται λόγω των δυνατών.
- Το σύνταγμα κάθε κράτους οφείλει όχι απλώς να κατοχυρώνει νομικά τα δικαιώματα των πολιτών του, αλλά να τα σέβεται και να τα προασπίζει. Στόχος των κρατικών εξουσιών θα πρέπει να είναι η εξασφάλιση της ισότητας των πολιτών και της αξιοπρεπούς διαβίωσής τους. Χρειάζεται να ελέγχονται και να τιμωρούνται οι αυθαιρεσίες της εκάστοτε εξουσίας από τα δικαστικά όργανα του κράτους.
- Οι ίδιοι οι πολίτες οφείλουν να είναι ενημερωμένοι για τα δικαιώματά τους και να καταγγέλλουν φαινόμενα καταπάτησης κι όχι να τα υποκρύπτουν στο βωμό ιδιοτελών συμφερόντων. Με τη βοήθεια της παιδείας οι πολίτες αποκτούν γνώση των δικαιωμάτων τους, αλλά και των ελευθεριών των συνανθρώπων τους, τις οποίες οφείλουν να σέβονται.
- Η έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση μπορεί να αποτελέσει σύμμαχο των ανθρώπων στους αγώνες προάσπισης των ελευθεριών τους. Η αντικειμενική πληροφόρηση προβάλλει την αλήθεια και διαμορφώνει την αίσθηση του δικαίου, της προσφοράς βοήθειας, της κατανόησης της σημασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την κοινωνική και παγκόσμια ευημερία.

Επίλογος

Οι ανάγκες κάθε κοινωνίας διαμορφώνουν τον τρόπο λειτουργίας της, θέτουν τις βάσεις για την εργασιακή, οικονομική, εκπαιδευτική της πολιτική. Όποιες, όμως και αν είναι οι ανάγκες αυτές, σε καμιά περίπτωση δεν δικαιολογούν αποφάσεις που θίγουν και παραβιάζουν κατάφορα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ανθρώπων. Πρώτιστο μέλημα όλων των εξουσιαστικών φορέων θα πρέπει να είναι η διασφάλιση των συνθηκών εκείνων που προάγουν την ανθρώπινη ζωή και αξιοπρέπεια και εδραιώνουν τον σεβασμό για κάθε ανθρώπινη ύπαρξη πάνω στον πλανήτη. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι μια έννοια δεδομένη που κατοχυρώνεται μόνο στη θεωρία, αλλά χρειάζονται την καθημερινή δράση όλων προκειμένου να αποτελούν το ιερό θεμέλιο των ανθρωπίνων κοινωνιών.

1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ